

Starożytne Chiny i Indie

Podsumowanie

6

Polecenia podsumowujące

1. Scharakteryzuj organizację państw cywilizacji Dalekiego Wschodu.
2. Przedstaw strukturę starożytnych społeczeństw Państwa Środka oraz Indii.
3. Wymień najważniejsze osiągnięcia cywilizacji starożytnych Chin i Indii.

Chiny

Indie

Uwarunkowania geograficzne i początki państwa

Położenie w dorzeczu dwóch rzek – Huang He i Jangcy.
Częste wylewy rzek.
Wykształcenie się grupy rządzącej wskutek konieczności nadzorowania systemów irygacyjnych.

Położenie w dorzeczu dwóch rzek – Indusu i Gangesu.
Najstarsze ośrodki – Harappa i Mohendzo Daro.
Migracja indoeuropejskich Ariów od ok. 1500 p.n.e.

Organizacja państwa i społeczeństwa

Pierwszy cesarz z dynastii Qin – Ying Zheng, który przyjął tytuł Shi Huangdi, co znaczy Pierwszy Cesarz.
Mandaryni – urzędnicy wywodzący się z dawnej arystokracji rodowej.
Chłopi – najliczniejsza grupa społeczna, przywiązani do ziemi.
Niewolnicy – pojawiający się w wyniku kolejnych podbojów.

Początkowo brak zwartego organizmu państwowego – wiele królestw.
Radża – król stojący na czele państwa.
Zjednoczenie za panowania dynastii Maurjów.
Reformy prawne za panowania Aśoki.
Podział społeczeństwa na stany – warny (kapłani, wojownicy, kupcy i rolnicy, słudzy).
Kasty – grupy zawodowe, wyznaniowe lub etniczne wewnątrz warn.
Niedotykalni (pariasi) – ludzie żyjący poza systemem kastowym.

Religia i filozofia

Wiara w bóstwa związane z siłami natury.
Silny kult przodków.
Konfucjanizm – w życiu człowieka najważniejsze są cnoty oraz szacunek do tradycji.
Taoizm – istotna rola rozwoju duchowego, ograniczenie roli państwa w życiu społecznym.

Wedyzm – pierwotna religia Ariów opierająca się na wierze w siły przyrody i kosmiczny ład.
Braminizm – wiara w wędrówkę dusz (reinkarnacja) i odradzanie się w innym ciele.
Hinduizm – reinkarnacja, prawo karmy. Najważniejsze bóstwa: Wisznu (i jego awatary Rama i Kryszna), Śiwa oraz Bogini.
Buddyzm – doktryna, która nie potwierdza ani nie neguje istnienia boga.
Cnoty buddyjskie, reinkarnacja i wyzwolenie od cierpienia (nirwana).
Dżinizm – wyrzeczenia, czystość, powstrzymanie się od przemocy.

Osiągnięcia

Systemy irygacyjne.
Wielki Mur Chiński.
Rozwinięta metalurgia.
Zaawansowana produkcja naczyń porcelanowych.
Produkcja jedwabiu.
Pojawienie się pisma – pismo chińskie.
Wytwarzanie papieru czerpanego.
Kalendarz księżycowy oparty na systemie 12 miesięcy.
Rozwinięta medycyna, m.in. akupunktura.

Rozwinięta matematyka, stosowanie systemu dziesiętnego, wprowadzenie cyfry zero.
Sanskryt – język starożytnej literatury: Wedy, *Mahabharata* i *Ramajana*, *Pañcatantra*, teksty z dziedziny gramatyki, prawa, polityki, erotyki, filozofii, matematyki i astronomii.
Rozwinięta sztuka sakralna.

Polecane publikacje

Jan Kieniewicz, *Historia Indii*, Wrocław 2003.
Witold Rodziński, *Historia Chin*, Wrocław 1992.